

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISEMICEASCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 corone.
Pe jumătate de an 10 corone.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 206.

Două concepții.

Cine este creștin adevărat trebuie să creadă așa precum îl învață sfântă biserică, pentru că dânsa a fost încredințată din partea D-lui nostru Isus Hristos cu păzirea învățătorei Lui, cu administrarea tainelor și cu exercitarea disciplinei între creștini. Nu poate fi acel om creștin ortodox în sensul învățătorei bisericei noastre, care ar profesă credința, că învățătura lui Isus Hristos ar mai trebui cârpiată cu ceva înțelepciune omenească pentru că chiar în punctul acesta zace superioritatea creștinismului și veșnicia lui, că nu se mai poate amplifica ori cârpi cu nimic. Înțelepciunea omenească în decursul timpului s'a schimbat de atâtea ori, ce a admirat un secol a dărâmat celălalt secol. Un înțelept a combătut pe celălalt înțelept, pe când învățătura lui Isus Hristos este și a rămas și trebuie să rămână pentru toate timpurile aceeași pentru că ea este înțelepciune D-zeiască, care nu se poate schimba, fiind perfectă. Până aici cred că trebuie să fie de acord cu mine fiecare cetitor preot ori laic creștin ortodox. Dar dacă cineva recunoaște de drepte premisele trebuie să accepte și consecvențele cari decurg naturalmente din aceste premise.

De multeori mi-a preocupat mintea faptul trist că domnul nostru Isus Hristos a înțeles într'un fel preoția, iar creștinii moderni mai ales, o înțeleg altfel. Domnul nostru Isus Hristos a făcut din preoție o taină sfântă pe când cei mai mulți creștini, cari nu se prea ocupă cu teologia vreau să facă din preoție o funcțiune, o ocupație care bineînțeles trebuie să se acomodeze timpurilor și mentalității omenești păcătoase din fire.

Vă rog și mă cuceresc D-Voastră luați Sf. Scriptură și citiți-o pagină de pagină și-o să vedeți că jertfe grele și că calități sufletești destinate a cerut Isus Hristos dela acei oameni cari doresc să se facă preoți și cum a pretins că ei să primească sfințire, darul lui D-zeu înainte de ai propovădui învățătura și a-i administra tainele.

Dar în schimb tot Domnul nostru Isus Hristos a dat drepturi mari în biserică slugilor lui.

„Cel ce ascultă pre voi, mă ascultă pe mine și cel ce va nesocotește pre voi mă nesocotește pre mine, iar cel ce mă nesocotește pre mine nesocotește pre cel ce m'a trimis.“

„Adevăr zic voaună: orice veți lega pe pământ, vor fi deslegate și în ceruri.“ Preotul sub osânda unor grele păcate trebuie să-și deie întreg sufletul bisericei în schimb însă lui îi este dată toată puterea în biserică.

Și totuș credincioșii din motive foarte rău înțelese au ținut de bine că astăzi să iei un drept, mâne altul, din mâinile preoției și urmarea fatală a fost, că dacă în vremuri străveche cei mai ilustrii oameni ca: Vasile cel Mare, Grigorie cel Mare și Ioan Gură de aur, aveau așa idei înalte despre preoție, încât nu îndrăsneam să o iei asupra lor, astăzi orișicine se hotărăște să se facă preot pentru că, del nici drepturi nici datorință. Cu durere trebuie să spunem, că pe lângă laici avem și teologi, cari cred — dar rău cred — că în numele democrației pot să formeze idealul preoției așa cum cred D-lor. Dar fiindcă biserică nu este nici aristocratică, nici democratică, ci aceia ce este mai presus de orice teoremă socială, ea este creștină. Ideile luate din teoriile vieții sociale nu au ce căută în sânul bisericei. Teoriile despre viața socială se schimbă tot mereu chiar așa ca și concepțiile de drept, de aceia adevărații teologi și laicii iubitori de biserică, când e vorba de biserică și de întocmirile ei — nu au dreptul să se inspire din iură ori sociologie ci din sf. scriptura și din sf. tradițiune.

Preoții trebuie să rămână aceia, ce i-a făcut Isus Hristos și nu ar fi trebuit și nu ar trebui să se acomodeze părerilor omenești schimbăcioase. Demnitatea de preot nu ți-o poate da nici o putere lumească, ci numai singur D-zeu prin urmare nici o putere omenească nu ar fi în drept să-ți iei vre-o atribuție, care o primești prin preoție.

Te doare sufletul când trebuie să experiezi, că și la noi întrucât sa spălăcit și schimbat ideile despre chemarea preoțească.

Dacă suntem drepti, trebuie să recunoaștem că clerul nostru superior e stăpânit de inteligența, iar clerul inferioare tot marea strîmătorat de popor.

Preoția la noi a ajuns să nu mai fie o demnitate, o distincție, pe care nu-i vrednic orișicare se o poarte, ca o simplă funcțiune împreună cu multe suferințe și năcazuri. Neamului nostru îi sună puternic la urechi cuvintele Domnului nostru Isus Hristos „cine vă nesocotește pe mine“ și vai de cei ce nesocotesc pe Mântuitorii lumii.

Astăzi toate tagmele să bat cu ambii pumni pe pe piept, că lor li să datorește izbăvirea și mărirea neamului și i-și dau buzna la împărțirea colacilor, numai o tagmă tace și se mulțamește cu srimiturile ce cad dela mesele gălăgioșilor, de și la este cea mai veche, mai venerabilă și cea mai umilită și batjocurită de dușmani și mai muncitoare pentru binele neamului și aceasta este tagma preoțească.

Înțeleg, că sufer, pentru că suferința i-s'a prefăcut în a doaua natură prin viața atâtor secolii întunecați, dar nu înțeleg pentru ce se pot împacă cu ideea să vină, să le împartă oamenii păcătoși acele drepturi, pe cari le-a primit dela D-zeu însuș.

Nu interesele de tagmă, ci interesele neamului pretind, că preoția să devie odată conștiință de drepturile sale și de menirea ei și să ceară reîntregirea în toate drepturile primite dela Domnul nostru Isus Hristos, pentru că pe măsură ce se va îngropă dreptatea și autoritatea preoției, în aceeași măsură va decădea și biserică.

De aceia trebuie să susținem cu toată tăria, că cel mai bun mijloc de reînălțare a bisericei noastre este reînălțarea preoției noastre la treapta care a stat odată.

Preoția nu poate fi o slugă disprețuită, ci ia trebuie să devie în sensul învățăturilor bisericei noastre suverană în casa Domnului. X.

Programul de muncă al resortului de culte și instrucțiune publică.

Consiliul Dirigent a votat pentru Universitatea din Cluj 50 milioane de lei pentru crearea din nou a câtorva instituțiuni absolut necesare, pentru amenajarea institutelor existente conform cerințelor moderne și pentru procurarea cărților necesare pentru fiecare catedră, institut și seminar. Bibliotecile sunt absolut lipsite de cărți românești și franțuzești.

Tot Consiliul Dirigent a luat în studiu înființarea unui Politehnic la Timișoara, în care scop a luat în bugetul anului 1920, suma de 25 milioane lei, considerând că România de azi e lipsită de un politehnic complex, și că bogățiile noastre nu se pot exploata decât având tot felul de oameni pregătiți în diferite ramuri. Necesitatea creării Politehnicului este foarte urgentă. Pentru elaborarea planurilor necesare se va constitui o comisiune din ingineri români și savanți străini.

Grija cea mai mare a Resortului de Culte și Instrucțiuni Publice nu este aceea de a înființa multe școli, ci pentru moment de a pregăti puteri didactice cât mai bune.

În acest scop, începând cu anul școlar 1920—21, se vor crea 100 burse pentru studenții

în litere și științe, cari vor fi pregătiți cu cea mai mare grijă într'un internat special ce se va înființa în Cluj.

Directorii școlilor secundare din Transilvania, au fost făcuți atenți să recomande pentru aceste burse pe cei mai buni elevi, cari urmează actualmente clasa 8-a de liceu.

Printre acei 100 bursieri vor fi și tinerii din celelalte provincii românești.

Dintre toate instituțiile a căror utilitate este mai urgentă e cel de educație fizică. Acest institut care urmărește îndoiul scop de a se îngriji de educația fizică a întregii tinerimi universitare și de a pregăti unii profesori de educație fizică s'a și pus în lucrare. S'a publicat un concurs pentru un profesor agragat de educație fizică și 3 maeștri de sporturi și jocuri gimnastice. Acest institut va evalua cu timpul în direcția unei academii pentru educația fizică după modelele cele din Stockholm.

În scopul pregătirii cât mai bune a puterii didactice care sunt actualmente în funcțiune, resortul de Instrucțiuni publice, va organiza în cursul verei acestea mai multe serii de cursuri de câte două luni de zile. Și anume:

1. Cursuri pentru cei 350 profesori practicanți, cari și au făcut pregătirea în vara trecută la Cluj, ca profesori universitari de aici. Director al lor a fost numit dl N. Drăgan, prof. universitar.

2. Un curs pentru acei profesori de școli secundare, normale și civile, care au servit până în anul acesta școlar la școli ungurești. Aceste cursuri, de istorie, literatură, artă și geografie românească, se vor ține la București, fiind urmate și de profesori din Bucovina și Basarabia.

3. Un curs pentru profesori români, de religie.

4. Cursuri pentru profesori unguri cari ar avea să predea de aci în școlile secundare ungurești, istoria, literatura și geografia României.

5. Un curs pentru învățători dela orașe. Scopul acestor cursuri este ca să-i familiarizeze pe actualii învățători, a căror absolută majoritate, mai înainte au funcționat la țară, cu atmosfera și cu nevoile orașelor noastre pentru a căror naționalizare trebuie să lucrăm din răzputeri.

Învățătorilor din chestiune li se vor da și toate cunoștințele necesare pentru a putea preda învățământul în școlile de ucenici. Acest curs se va ține la Timișoara.

6. Cursuri pentru acei învățători cari înainte de școala normală n'au terminat 4 clase secundare și care din această cauză nu se împărătesc de ajutorul de serviciu care se dă învățătorilor cu pregătire completă. Cursul va avea loc în Oradea-Mare.

La sfârșitul acestor cursuri se va da un examen care va îndreptăți pe învățători la ajutorul în chestiune.

7. Cursul pentru învățători unguri, sași și șvabi. În aceste cursuri li se vor împărtăși acestor învățători cunoștințe de istorie și geografie românească, pe care vor trebui se le predea sistematic în școlile lor. Aceste cursuri se vor ține în mai multe centre din Sacuime, Banat și părțile locuite de sași.

8. Un curs pentru învățătorii ajutoari pregătiți vara trecută la Săliște.

Acest curs se va ține în cadrul școlii normale dela Deva.

9. Curs pentru conducătoarele de grădini și copii, se vor ține la Brașov.

C. C. R.

Legea despre Unificarea Bisericii Ortodoxe.

În ședința din 5 Februarie a Senatului s'a desbătut chestia unificării bisericii ortodoxe a Basarabiei, a Bucovinei, a Ardealului, a Bănătu-lui, a Crișanei și a celei din părțile ungurene cu biserica vechiului regat.

Proiectele de legi, votate de senat, sânt următoarele:

Primul proiect:

Art. unic. — Biserica ortodoxă a Basarabiei, a Bucovinei, a Ardealului, a Bănătu-lui, a Crișanei și cea din părțile ungurene se unește pentru viață cu Biserica vechiului Regat, alcătuiind o singură Biserică Autocefală Ortodoxă Română, a cărei autoritate supremă este și va rămânea

Sf. Sinod al Sf. Bisericii Ortodoxe Autocefale a României întregite.

Al doilea proiect de lege:

Art. I. Articolul 10 din „Legea pentru alegerea Mitropoliților și Episcopilor Eparhioți, cum și a constituirii Sf. Sinod al Sf. Bisericii Autocefale Ortodoxe Române și pentru înființarea Consistorului superior Bisericesc”, — modificată prin legea din 18 Decembrie 1911, — se modifică astfel:

„Sfântul Sinod al Sfinței Bisericii Autocefale Ortodoxe Române se compune din toți Mitropoliții, Episcopii, Eparhioți și Arhierii titulari ortodocși ai României întregite”.

Art. II. — Articolul 10 din aceeași lege se modifică, adăugându-i-se ca ultim alineat următoarele:

Chiriarhiile ortodoxe din țările alipite Regatului vor trimite, până la definitivă legiferare, ca membri în Consistorul Superior Bisericesc:

„Din Consistorul Arhidiecezan, cu reședința la Sibiu, ca senat Bisericesc 2 membri.”

„Din Consistorul Mitropolitan dela Sibiu ca Senat bisericesc 1 membru.”

„Din Consistorul Diecezan al Aradului 2 membri.”

„Din Consistorul Diecezan al Oradei-Mari 2 membri.”

„Din Consistorul Diecezan al Clujului 2 membri.”

„Din Consistorul Arhidiecezan al Bucovinei 5 membri.”

„Dintre membrii congresului Bisericesc al Basarabiei 5 membri.”

„Facultatea de teologie din Cernăuț va trimite un membru.”

„Seminarul „Andreian” din Sibiu tot un membru.”

În ședința camerei dela 11 Februar 1920 ministrul de culte, dl I. Borcea, depune proiectul de lege, votat de senat, privitor la unificarea bisericii.

Asupra desbaterilor ivite în jurul acestor proiecte de lege, vom reveni.

Dotăția corpului didactic dela preparandia (școala normală) ort. română din Arad

de Dr. T. Botiș.

Pentru susținerea școlilor preparandiale, înființate pentru cele trei națiuni ortodoxe din Ungaria, se introduce în bisericile greco-neunite, *tasul al treilea*.¹⁾ „...Cel cu inimă bună milostivul nostru Împărat au poruncit... ca prin toate bisericile noastre, al treilea tas deapurarea să fie introdus și la toată comunitatea două persoane, care vor purta grije, ctitori, pentru adunarea banilor la fundație să se aleagă și ei să poarte grije pentru venitul, — banii ce se vor adună într'o lăduță sub trei chei să se păzească și după curgerea de trei luni de aceasta dată, până se va face altă rânduală, D. diecezalnicului Episcop dobândind cvitanție să-i predea.”²⁾

Statul ungar nu contribuie așadar cu mijloace materiale la temelia și susținerea preparandiilor, ci-le aviză la mila credincioșilor la banii, ce se adună prin bisericile ortodoxe cu tasul al III-lea, numit și „preparandial”. Din venitele acestui tas, precum și din ofertele benevole ale oamenilor de inimă, se formă și alimentă „fondul preparandial”. Menirea acestui fond era, ca din venitele lui să-se acopere salariile profesorilor preparandiali și alte trebuinți ale școlii, să li-se dea elevilor săraci ajutoare și stipendii și să se tipărească cărți spre „luminarea și infrumșetarea norodului.”

Organismul școlilor naționale populare române și sârbe se susțineau din „fondul școlilor gr. neunite”. Resursele acestui fond, menit, ca din venitele lui să se acopere lefitele directorilor districtuali și alte lipsuri ale școlilor și învățătorilor, îl formau ofrandele credincioșilor și așa numita „aucta școlară”, adică ofertele de 10%, după leafa anuală de atunci³⁾ a învățătorului, cu care se învoiră și obligară comunele prin contracte bilaterale și irevocabile a contribui anual la înmulțirea fondului.⁴⁾ Ambele aceste fonduri le administra o „Deputație” („Deputatio fundos Scholarum G. n. u. R. Nationalium Generalis et Praeparatoriarum particularis admini-

strans”), care se compunea din 9 membri („asesori jurați”), numiți de împăratul-rege dintre frunțașii ortodocși și dintre cari inspectorul suprem al școlilor naționale și directorul regesc al preparandiilor eră totdeauna președintele deputațiunii.⁵⁾ Diregătorii salarisați ai deputației erau: perceptorul, fiscalul și un cancelist. Deputația îi avea sediul și biroul la început în Buda, ear dela anul 1823 în Pesta.⁶⁾ Începând cu anul 1845, în timp oarecare, localul deputațiunii se afla în Strada Leopold Nr. 226, aproape de parohia sârbească din Pesta în casele inspectorului Gyurkovich.⁷⁾

„Fieștecarele din D. Profesori... are a sa plată la an 800 de florinți. Iară D. Catiheții unul fiește carele 500 fl. și toți sânt părtași penziei.”⁸⁾

Aceste salarii („angaria”) se ridicau la început, pe lângă chitanța vidinată de inspectorul Nestorovici, dela episcopul Aradului, Paul Avacumovici, în rate treilunare.⁹⁾

Spre scopul înmulțirii fondurilor școlare și aducerea lor într'o atare, ca să poată suporta sarcinile și a acoperi trebuințele școlilor, li-s'a impus autorităților bisericești și politice a stărui neîncetat pe lângă popor, ca să contribuie cu obolul său la „tasul școlii”, să facă dăruiri de bună voie și să sprijinească din toate puterile instituțiunile așezate pentru luminarea poporului și creșterea tinerimii.¹⁰⁾ Așa se vede însă, că acestor dispozițiuni nu li s'a dat din partea celor chemați atențiunea cuvenită și dorită.¹¹⁾ ...Că mulți din nonod, poate fi, că încă din cei mai săraci mai mult au dat din averea sa pre altarul fericirei a norodului de comun... Din potrivă mulți dintre Bolari, necăutând la folosul neamului (lor li-e bine că ei sunt învățați și prin prostia săracilor mult câștigă). Aceaste neprețuite întroduceri nesocotindu-le și timpul acest aurit, în carele se dă nouă atăta slobozenie, negrijindu-se rămân răci, nebagători de seamă și impietriți, și numai pentru ale Sale înfierbântați.¹²⁾ Bani nu prea incurgeau și profesorii nu-și puteau primi regulat salariile. „Angaria” a două, pe lunile Februarie, Martie și Aprilie ale anului 1813, numai cu greu li-se poate solvi.¹³⁾ Tot astfel și ratele următoare, așa că profesorii, sunt nevoiți a raportă lui Nestorovici, că banii, ce incurg în tasul al III-lea în dieceza Aradului sunt pe sfârșite și că în viitor abia li se vor putea plăi la timp salariile; roagă deci pe inspectorul, ca să intervină și să reguleze afacerea.¹⁴⁾ Nestorovici interveni la locurile mai înalte, deunde și sosi — spre bucuria profesorilor — rezoluția regească, prin care se dispune, ca profesorii preparandiali din Aradul-Vechiu să-și primească salariile în viitor dela oficiul de sare din Arad („salis officio V'Aradiensis”). Banii spre acest scop se vor administra din partea mitropolitului din Carloveț oficiului de sare din Neoplanta, iar de aici se vor transpune oficiului cameral de plătire din Buda („ad camerale solutorium officium”).¹⁵⁾

Aradul-Vechiu eră pe timpul deschiderii preparandiei române „opid cameral”, dar cetățenii nu erau mulțumiți cu aceasta autonomie răstrânsă a orașului și-și manifestară în mai multe rânduri și la ocaziuni binevenite dorința, ca Aradul să fie investit cu dreptul de oraș liber regesc. Spre acest scop scrise Românul Cornia Ibe de Barbu, asesor al comitatului Arad, „într'o latinească clasică” memorandum, intitulat „Sinoptica deductio Originis, Status et meritorum civitatis Aradiensis”, în care se cerea cu insistență decretarea Aradului de oraș liber regesc, be baza meritelor și a virtuților cetățenilor. Acestul memorandum, precum și trebuinței, de a pertractă cu magistratul în privința demolării unor case ce cădeau în periferia cetății, se poate mulțami, că în 6 Februarie n. 1813 sosi la Arad contele Ludovic Rédey, „administrator în locul fișpanului al lăudatului comitat al Bihariei”, în fruntea unei comisii regesti, din care făcea parte, în calitate de secretar, și Ștefan Hatvani, prodirector al „districtului literar” și director al Academiei regesti din Oradea-Mare.¹⁶⁾ Comisarul Rédey, în timpul petrecerii sale în Arad, se interesă și de preparandia „națiunii valahe”. Prodirectorul Ștefan Hatvani, vizită în 4 Februarie st. v. „în numele” comisarului regesc institutul nostru, însoțit de Mihail Manuilovici, protopopol și președintele Consistorului din Oradea-Mare, și de parohul Gheorghe Popovici,¹⁷⁾ și informându-se despre starea materială a profesorilor, recercă numaidecât magistratul orașenesc, ca „celor trei profesori înstituiți pentru învățarea preparanzilor națiunii

valahe, ... despre a cărori lipsuri și zel s'a convins pedeplin cu ocaziunea vizitațiunii sale, să le dea locuințe gratuite. Desbătând magistratul dorința lui Hatvani și voind și din partea sa a promovă intențiunile preainalte pentru cultura „națiunilor ilirice și valahe”, și astfel a-și înmulți meritele, o primește unanim și exmte din sânul său pe membrii: Ioan Schaerfeneder, Gheorghe Gruici și Gheorghe Ilici, ca să caute locuințe corespunzătoare și se încheie contracte cu proprietarii de case.¹⁸⁾

(Va urma.)

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1. Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință, prin localuri publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în orice chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da păreri despre operațiunile de război sau despre situația și mișcarea trupelor, precum și cei ce vor critica poruncile date de autoritățile militare, sau orice alte măsuri cu privire la armata română.

2. Cei ce se vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, se vor pedepsi de judecători militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii lei.

Când însă faptele de mai sus, se vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de război.

INFORMAȚIUNI.

Dăruire. Văduva *Maria Drăgan* din Pusta Meghieș, cu fii săi Maxim și Simion au cumpărat pe seama bisericeii de aici trei clopote în prețul de 35 mii coroane. Primească dăruitoarea mulțămăta credincioșilor, cari zic: „mai mult face un om, decât un sat”. — Bunul D-zeu le răsplătească cu daruri cerești.

† **Victor Tordășianu**, vrednicul președinte al Reuniunii meseriașilor români din Sibiu, esactor arhidiecezan, a trecut la cele eterne, Sâmbătă în 1/14 Februarie. Timp de 23 ani a fost conducătorul înțelept și devotat al meseriașului român și sprijinitorul și ocrotitorul sutelor de copii români, dela diferitele meserii. Munca sa neobosită și apostolia sa a dus roduri îmbelșugate pe terenul industriei române. Binecuvântată i-va fi memoria în veci.

¹⁾ Introducerea tasului pedagogic și teologic în bis. gr. or. române din Ungaria și Banat de Andrei Ghidiu, protoprezbiter, Caransebeș, 1902. — ²⁾ „Arătare” pag. 16 — ³⁾ Dacă plata anuală a dascălului era 40 fl., atunci comuna respectivă contribuia la fondul școlar cu 4 fl. — ⁴⁾ Arătare. Pastorală (ceroularul) episcopului din Caransebeș Ioan Popasu, din 16 Dec. 1877, Nr. 112 pr. — ⁵⁾ Arătare. Rescriptul deputațiunii din 18 Iunie 1827, Nr. 92 și 25 Iunie 1827, Nr. 119. — ⁶⁾ Rescriptul lui Nestorovici din 11 Sept. 1823, Nr. 491. — ⁷⁾ Rescriptul lui Gyurkovich din 6 Maiu 1845, Nr. 504. — ⁸⁾ „Arătare” pag. 15. — ⁹⁾ Prot. act. cons. 1813, Nr. 4. — ¹⁰⁾ Rezoluția preainaltă din 31 Maiu 1813, Nr. 6650. — ¹¹⁾ A. Ghidiu, opul citat, pag. 6=7. Esbitul Nr. 664—1813 din arhiva comitatului Arad. Prot. act. cons. 1817, Nr. 29. — ¹²⁾ Arătare. — ¹³⁾ Prot. act. cons. 1813, Nr. 29. — ¹⁴⁾ Prot. act. cons. 1814, Nr. 66. — ¹⁵⁾ Rescript ale lui Nestorovici din 25 Febr. 1815, Nr. 91, 15 Aug. 1816, Nr. 221. Intimașul cons. loc. reg. ung. 30 dec. 1814, Nr. 16369. Prot. act. cons. 1815, Nr. 24, 38, 1816, Nr. 65, 72, 94. 1817, Nr. 7, 14, 21, 94. — ¹⁶⁾ „Arătare” pag. 35. Lakatos Ottó, Arad története. Tom II. pag. 25. Prot. act. cons. 1813, Nr. 7. — ¹⁷⁾ Prot. act. cons. 1818, Nr. 7. — ¹⁸⁾ Protocollum Sessionis Magistratus Civici Aradiensis die 18-a Februarii 1813 in oeconomicis celebratae. Nr. 309. Arhiva grașului Arad.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 312/1920.

Notă oficioasă.

Invităm Onoratele oficii parohiale din districtul acestui Consistor, să provoace pe văduvele de preoți din comunele lor, ca în scopul primirii de ajutoare dela Consiliul Dirigent Român, să se anunțe în termen de 8 zile oficiilor protopopești tractuale.

Oficiile protopopești apoi vor înainta la Consistor în termen de 15 zile conspect despre toate acelea văduve, cari n'au fost însinuate în urma ordinului consistorial Nr. 1545/1919 de datul 2/15 Septembrie 1919.

Arad, 13/26 Februarie 1920.

Consistorul ort. român din Arad.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” cu sediul în Sibiu, publică concurs pentru ocuparea următoarelor posturi:

1. **Postul de secretar literar**, retribuit cu:
a) salar fundamental K 12,000 —;
b) bani de cuartir K 3600 —;
c) din 3 în 3 ani un adaus de 10% la salarul fundamental;

d) adaus de scumpete extraordinar K 12,000 anual, cât timp vor ținea împrejurările excepționale de scumpete;

e) un anumit procent din venitul curat al publicațiunilor „Asociațiunii”, redactate de dânsul („Transilvania”, „Biblioteca populară”, „Biblioteca tineretului” etc.)

2. **Două posturi de funcționari**, retribuite cu:
a) salar fundamental de câte K 3600 —;
b) bani de cuartir de câte K 1080 —;
c) din 3 în 3 ani câte un adaus de 10% la salarul fundamental;

d) adaus extraordinar de scumpete de câte K 6000 — anual, cât timp vor ținea împrejurările excepționale de scumpete.

3. Atât secretarul literar cât și ceilalți 2 funcționari se aleg în mod provizor și, după serviciu mulțumitor timp de cel puțin un an, pot fi numiți în mod definitiv în posturile ce au ocupat, socotindu-li-se dela această dată și dreptul la pensie.

4. Dela secretarul literar se cere să aibă, pe lângă pregătire academică, și un trecut pe terenul literar și pe acela al culturii noastre naționale, și să-și ocupe postul până la 1 Aprilie n. a. c., având a satisface îndatoririlor prevăzute pentru postul său în statutele, regulamentele și pragmatica de serviciu a funcționarilor „Asoc.”

5. Dela cei doi funcționari se cere să aibă cel puțin 4 clase secundare sau civile, să aibă scrisoare frumoasă, eventual să știe scrie și cu mașina; unul dintre ei având să îndeplinească și agendele de arhivar.

În genere acești doi funcționari vor avea să îndeplinească lucrările și să satisfacă îndatoririle fixate pentru dânsii în regulamente și pragmatica de serviciu, cum și a urma îndrumările prezidentului și ale funcționarilor pe lângă cari vor fi detașați, în acelaș timp ocupându-și și dânsii postul până la 1 Aprilie n. a. c.

Vor fi preferite persoane tinere.

La ultimele 2 posturi pot fi angajate și femei, dacă corespund cerințelor susindicate.

6. Toți 3 funcționarii numiți mai sus vor avea să fie angajați exclusiv pentru „Asociațiune”, neputând ocupa alt post, iar secretarului literar nefiindu-i permis a redigia altă foaie sau altă publicațiune, afară de publicațiunile „Asociațiunii”.

7. Petiția și celelalte acte de concurs se vor prezenta, până la 15 Martie n. a. c., comitetului central al „Asociațiunii”, Strada Șaguna Nr. 6.

Sibiu, din sedința comitetului central, ținută la 12 Februarie 1920.

A. Barseanu,
prezident.

Romul Sima,
secretar.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala confesională ort. orientală română din Cinteiu, se publică concurs cu termen de recurgere 30 zile dela prima publicare în foaia oficială.

Salarul e: în bani gata 1200 coroane, — spese de conferință: 40 cor., — scripturistica: 20 cor., — dela mormântări unde va fi poftit: 5 cor., locuință corespunzătoare în edificiul școlii.

Curățitul încălzitul salei de învățământ cade în sarcina parohiei, iar de a locuinței învățătoresți se va ngriji cel ales.

Alesul este îndătorat a prevedea cantoratul la toate serviciile din biserică, să instrueze elevii în cântările bisericesti și să cânte cu ei la toate slujbele sfinte. Cei cari știu conduce cor, vor fi preferiți.

Recursele ajustate cu documentele prescise și adresate Comitetului parohial, să se înaintezn Prea On. Oficiu protopopesc din Chișineu, iar recurenții să prezinte în sfânta biserică în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta destoinicia în celea cantorale.

Comitetul parohial.

În conțelegere: din încredințarea dlui protopop: *Gheorghiu Turicu* preot în Otlaca.

—□— 2—3

Conform dispozițiunei Vener. Consistor dieezan de datul 4/17 Febr. a. c. Nr. 265/920, pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din **Giula**, oraș mare român, devenită vacantă în urma abzicerii părintelui Alexandru Popoviciu, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Beneficiul împreunat cu aceasta parohie este:

1. Una sesiune pământ comăsat. 2. Birul și stolele legale. Alesul va suporta toate dările publice după beneficiul său. Va îngriji de trebuințele sufietesti ale credincioșilor din parohia sa, va catehiza la ambele școale confesionale fără alta remunerațiune dela comuna bisericască. La serviciul divin se va peronda cu săptămână cu parohul celeialalte parohii. Asupra funcțiunilor extra parohiale, preotul, care se va alege, să se înțeleagă cu preotul din cealaltă parohie.

Dela reflectanți se cere să aibă 8 cl gimnasiale cu maturitate și cvalificațiune preotească de cl I (primă).

Recursele ajustate cu documentele recerute și adresate comitetului parohial din Giula, oraș mare român, sunt a se înainta Prea On. Oficiu protopopesc în Chișineu (jud. Arad), iar reflectanții vor avea să se prezinte în sfânta biserică cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, spre ași arăta desteritatea în rituale și oratorie, iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviințare a Prea Sf. Sale Domnului Episcop dieezan de a putea reflecta la această parohie.

Giula oraș mare român din sedința comitetului parohial ținut la 22 Decembrie 1919 (4 Ianuarie 1920).

Ilie Mișcuța m. p., preș. comit. par. *Ioan Barbulescu* m. p., notar comit. parohial.

În conțelegere cu oficiul protopopesc, din încredințare: *Gheorghe Turic*, paroh.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa I (primă), devenită vacantă prin abzicerea parohului **Silviu Filip** din comuna **Cinteiu**, se publică concurs conform dispozițiunei Veneratului Consistor dieezan de datul 4/17 Febr. a. c. Nr. 265/920, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt: 1. Una sesie parohială în extensiunea cuprinsă în foaia catastrală. 2. Una gradină parohială. 3. Birul legal și stolele legale. 4. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu ia garanță.

Alesul va avea să supoarte toate dările publice după întreg venitul parohial. Dela concurenți se cere cvalificațiune de clasa primă. Întru cât n'ar reflecta nici un concurent cu cvalificațiune de cl primă, în mod escepțional se admit și cei de clasa a doua.

Recursele ajustate cu documentele necesare și atestat de serviciu — adresate comitetului parohial ort. rom. din Cinteiu, sunt a se înainta Prea Onor. Oficiu protopopesc ort. rom. din Chișineu.

Concurenții sunt îndatorați a se prezenta în termenul concursual, în cutare Duminecă sau sârbătoare în sfta biserică din Cinteiu, pe lângă stricta observare a dispozițiilor cuprinse în §-ul 33 din Regulamentul pentru parohii, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorice; iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviințare a Prea Sf. Sale Domnului Episcop diecezan, de a putea reflecta la această parohie.

Cinteiu, din ședința comitetului parohial, dela 24 Noemvrie (7 Decemvrie) 1919.

Ioan Jivan m. p., preș. com. par. Ioan Dudaș m. p., notar.

În conțelegere cu oficiul protopopesc, din încredințare: *Gheorghe Turic*, paroh.

—□— 2—3

Conform ordinului Venerabilul Consistor Nr. 41/1920 pentru îndeplinirea unui post învățătoresc la școala gr. or. rom. elementară din **B.-Comloș**, prin această se scrie concurs cu termen de recurgere de 15 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Venitele sunt: 1. Salariul fundamental de 1200 cor. este garantat de comuna bisericească. Întregirea salariului dela aceasta sumă însuș și eventualele gradații se vor cere dela Stat. 2. Locuința cu o grădină intravilană de 400 stânjină cvadrați. 3. Pentru conferința învățătorescă 20 cor. 4. Dela înmormântări stola uzată. 5. Învățătorul ales va avea să conducă strana stângă, să propună cântările bisericești prescise, elevilor săi și să-i conducă pe aceștia la sf. biserică în dumineci și sârbători.

Recursele adresate comitetului parohial ort. român din B.-Comloș, și ajustate cu 1. extras de botez 2. diploma de învățător 3. atestat de apartinență și eventualele atestate de serviciu se vor trimite Prea On. Oficiu protopopesc ort. român din Banat-Comloș (Nagykomlós).

Reflectanții se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din B.-Comloș, spre a face cunoștință cu poporul.

B.-Comloș, din ședința comitetului parohial ținută la 6/19 Decemvrie 1919.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Ștefan Cioroianu*, administrator protopopesc.

—□— 2—2

Nr. 2481/1919.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile pentru conferirea a 3—4 stipendii vacante din fundațiunea „Teodor Pap”.

Îndreptățiți la aceste stipendii sunt, conform literilor fundamentale:

a) rudeniile fondatorului,
b) tinerii români ortodocși din orașul Giula,
c) în lipsa recurenților indicați sub a) și b) urmează îndreptățirea tinerilor români din întreaga dieceza Aradului, cari cercetează școale: elementare, civile, reale, comerciale, industriale, de agricultură, militare, gimnaziale, academii, ori universități și la institute teologice.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului ortodox român din Arad, ajustate cu următoarele documente originale ori autenticate la v'run notar public regesc:

1. Extras de botez din matricula botezaților, provăzută cu clauzula parohului local; că respectivul și de prezent aparține bisericii române ortodoxe.

2. Rudeniile, cari reflectează la stipendii, au să prezinte și informațiune familiară, din care să fie evident gradul de înrudire cu fondatorul.

3. Atestat de paupertate dela direcția politică competentă, cu date specificate și pozitive despre starea materială a părinților concurentului, precum și despre starea concurentului însuș. — Atare atestat se cere și dela rudeni.

4. Testimoniu de pe anul școlar 1918/19, iar universitarii despre toate cursurile, respective semestrelor ascultate, și document despre rezultatul în examenele prestate.

5. Certificat medical, dela vre-un medic oficial, despre starea sanitară a concurentului.

6. Dacă concurentul ar fi întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic: unde, în ce calitate a petrecut timpul respectiv și cu ce conduită?

7. Concurentul va avea să arate în petițiune și aceea, că este asentat ori ba? Dacă da, de

când e asentat și când are să-și facă stagiul militar? Apoi că: unde și la ce fel de școală are de gând să-și continue studiile? Dacă e student de școale medii, ce carieră are de gând să-și aleagă după terminare? De unde mai are stipendii, ori ajutor și în ce sumă?

Da asemenea să arate recurenții și adresa, la care să li-se trimită la vremea sa rezoluția consistorială.

Arad, ședința cons. dela 3/16 Ianuarie 1920.

Consistorul ort. rom. din Arad.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea unui post de învățător dela școala primară gr. or. română din **Cuvin**, (jud. Arad) să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

Salariul statorit prin lege adică 1200 cor. ca salar fundamental plus gradațiile pentru anii de serviciu auți până acuma.

Cvartir în edificiul școlii și grădină.

Comuna bisericească nu-i în stare să plătească și toate celelalte adause de război, ci pe acele, nou alesul va avea să le ceară dela stat. Comitetul își va da concursul pentru câștigarea lor, dar nu la răspunderea pentru ele în cazul când statul nu le-ar acorda.

Nou alesul va avea să instrueze clasa I și II. mixtă, pe elevii școlii de repetiție și să conducă strana stângă.

Recursele ajustate cu actele recerute, adresate comitetului par. din Cuvin, se vor înainta la oficiul protopresbiterial gr. or. rom. din Maria-radna în termenul fixat, iar reflectanții vor avea să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică din Cuvin spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* m. p. protopresbiter, insp. de școale conf.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de paroh din parohia **Miarlău**, de cl. II-a, devenită vacantă prin moartea vrednicului preot Filimon Jurca, se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios.

Emolumentele sunt: 1. Casa parohială și intravilanul. 2. Pământ parohial 17 $\frac{1}{2}$ jughere catastrale. 3. Bir dela fiecare Nr. de casă câte 30 litre grâu sau cucuruz sfârmat, ori prețul curent. Din birul întreg încasat se dă sfâtului 9 vică. 4. Stolele usuare. 5. Întregirea dela stat. Alesul vă plăti darea după pământul ce-l folosește, având datorința a catehiza la școalele din parohie fără altă remunerațiune dela biserică.

Recurenții sunt poștiți a-și înalnta în termenul legal — recursule ajustate cu toate documentele originale, la oficiul protopopesc din Oradea-mare, având tot în acel termen — a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică, pentru a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorice.

Miarlău, dat din ședința comitetului parohial, ținută la 21 Septemvrie 1919.

Comitetul parohial.

În conțelegere: *Andrei Horvath* m. p., protopopul Orăzii-mari.

—□— 3—3

Se publică concurs pentru postul de învățător-cantor dela școala ort. română din **Orade-Velența**, cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Beneficiul este: 1. Bani gata solviti din lada bisericii în rate lunare 1200 cor. 2. 12 metri cubici de lemne aduse acasă, din care se încălzește și sala de învățământ. 3. Cvartir liber cu 2 odăi, bucătărie, cămară, pod. 4. Stolele îndatinate. 5. Pentru scripturistica primește an de an. Curățirea salei de învățământ cade în sarcina parohiei.

Întregirea dela statul român se va cere.

Recurenții vor înainta la oficiul protopopesc ort. român din Oradea-mare, petițele ajustate cu toate documentele originale, în termenul regulamentar, având tot în acest termen a se prezenta în sf. biserică din Orade-Velența pentru a se prezenta poporului și a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Alesul va fi obligat a conduce strana, a provedea cantoratul în și afară de biserică, a instrua elevii în cântări și a cânta cu ei în sf. biserică, a-i conduce regulat la sf. biserică pe toți elevii ortodocși și acolo a-i supraveghia.

Oradea-mare, din ședința comit. par. ținută la 1. Februarie n. 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* m. p. protopop, inspector școlar.

—□— 3—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 159/920, prin aceasta să scrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. I. din **Comlăuș**, (jud. Arad), devenită vacantă prin abdicarea parohului **Virgil Mihulin**, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Una sesiune pământ extravilan în extenziunea ei de azi împreună cu dreptul de pășune. 2. 4 cănepiști aparținătoare sesiunii. 3. Intravilanul parohial folosit de fostul paroh. 4. Retribuțiunea de bir și stole: 840 coroane. 5. Alte venituri accidentale și întregirea dela stat, pe care însă comuna bis. nu o garantează.

Alesul preot vă suporta toate dările publice după întreg venitul beneficiat, va împlini toate funcțiunile, va predica cel puțin odată la săptămână și va catehiza la școalele unde va fi reclamat, fără altă renumerație.

Parohia fiind de cl. I. dela recurenți se cere ecalificația prescisa în concluzul sinodului eparhial de sub Nr. 84/910.

Recursele ajustate regulamentar și cu atestat de serviciu de până acum, eventual consimțământul Arhiereului diecezan, dacă ar fi din altă dieceză, sunt a-se înainta în termenul concursual oficiului protopopesc rom. ort. din Șiria, adresate comitetului parohial rom. ort. din Comlăuș și cu stricta observare a § 33 din regulamentul pentru parohii; Concurenții vor avea a-se prezenta în sft. biserică din Comlăuș, spre a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a comitetului parohial rom. ort. din Comlăuș, la 16/29 Ian. 1920.

Ioan Cuedam m. p., v. preș. com. parohial. *Dimitrie I. Popa* m. p. notar, adhoc al comitetului. În conțelegere cu: *Mihail Lucuța* m. p., protopresbiter rom. ort.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci, dela școala primară gr. or. rom. din **Talagiu**, ppresbiteratul Halmagiului, să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariția acestuia în foaia „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: 1. Salar în bani gata din cassa cult. 500 cor. 2. Cinci stângeni de lemne de încălzit, ori caz de rescumpărare 100 cor. din cassa culturală. 3. Spese de conferința inv. tract. 20; pentru adunarea Reuniunii inv. 40 cor. 4. Venitele cantonale conform uzului depână acum, dela biserică și dela înmormântări unde va fi poștit 2 cor. 5. Pentru scripturistica 10 cor. 6. Locuință bună cu grădină de legume. De încălzitul școlii să va îngriji parohia. 7. Întregirea salariului să va cere conform legii din vistieria statului.

Alesul va trebui să provadă cantoratul la toate serviciile divine, să instrueze școlari în cântările bisericești și să cânte cu ei în biserică la sf. liturghie în toate duminicile și sârbătorile.

Recurenți sunt avizați să-și subștearna recursule lor cu toate documentele prescise și adresate com. par. din Talagiu, la oficiul ppresbiterial al **Halmagiului**; totodată sunt poștiți să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare — sub durata concursului — în sf. biserică din loc pentru de a-și arata dexteritatea în celea cantonale și făcând astfel cunoștință poporului.

Din ședința comitetului par. din Talagiu, ținută la 1 Ianuarie 1920. *Pavel Harduț* m. p. paroh, preș. com. p. *Ioan Margea* m. p. notar, com. p. În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezb. insp. șc.

—□— 3—3

Cenzurat: *Alexandru T. Stamatiad.*

Redactor responsabil: *Dr. Teodor Botiș*, profesor.